

'Israel straft burgers Gaza collectief'

Tanja Hary van Gisja over blokkade

De Brug / Juni 2010

2

Helpen op individueel niveau maar ook veranderen van het beleid. Dat zijn de doelen die de Israelische mensenrechtenorganisatie Gisja zichzelf heeft gesteld. Tanja Hary, Director International Relations van Gisja bezocht Nederland in maart op uitnodiging van Een Ander Joods Geluid, gate48 en SIVMO. Gisja is in 2005 opgericht om de vrijheid van beweging in de Palestijnse Gebieden te beschermen. De afgelopen jaren richt Gisja zich vooral op Gaza.

Rick Meulensteen

'Als ze het hebben over het Israelisch beleid tegenover Gaza, dan praten officiële Israelische functionarissen over "geen ontwikkeling, geen welvaart, maar ook geen humanitaire crisis", zegt Tanja Hary. 'Dat beleid houdt in dat ze de import en export van en naar Gaza tot een minimum beperken waardoor de Gazaanse economie geen kans krijgt zich te ontwikkelen; tegelijkertijd wordt er nog wel genoeg toegelaten om Gaza niet in een diepe humanitaire crisis te storten. Israel hoopt hiermee Hamas onder druk te zetten en te straffen. In de afgelopen vijf jaar is er daardoor een noodsituatie ontstaan in de Gazastrook, waarbij veel Gazanen afhankelijk zijn van voedselhulp en de werkeloosheid tot grote hoogte is gestegen.'

Tanja Hary is naar Nederland gekomen naar aanleiding van de wederopbouwconferentie voor Gaza die een jaar eerder op 2 maart 2009 werd gehouden in het Egyptische Sjarm al-Sjeik. Op deze conferentie, waar Nederland ook aanwezig was, werd voor meer dan drie miljard euro aan hulp toegezegd voor de wederopbouw van Gaza na de Gaza-oorlog van december 2008/januari 2009. Een jaar later is er van wederopbouw echter nog weinig terechtgekomen. In rapporten en persberichten wijst de Israelische mensenrechtenorganisatie Gisja met

een beschuldigende vinger naar het Israelische beleid van minimale import en minimale export, hoewel Gisja ook kritiek heeft op Hamas en de Egyptische regering.

Wat houdt dat Israelisch beleid van minimale import en minimale export precies in?

Tanja Hary: 'Om dit beleid volledig te begrijpen moet je terug naar de houding

van Israel tegenover Gaza van al ver voordat Hamas in 2007 aan de macht kwam in de Gazastrook. Al vanaf 2000 zie je dat er zwaardere Israelische restricties komen op het in- en uitreizen van Gaza, en daarbij heb ik het vooral over het in- en uitreizen van personen. Je ziet ook een steeds verdere scheiding ontstaan tussen Gaza en de Westelijke Jordaanoever. Eerst werd het vooral studenten moeilijk gemaakt tussen die twee gebieden te

FOTO: ANJA MEULENBELT

reizen, later zie je dat ook familiehereniging in het gedrang komt. Vanaf 2007, het moment dat Hamas aan de macht komt in de Gazastrook, zie je dat de Israelische restricties toenemen, ook op het gebied van de import en export van goederen. De reden achter deze beperkingen is tweeledig: enerzijds heeft de blokkade van Gaza als doel het Hamas-regime onder druk te zetten. Anderzijds worden de restricties op reizen tussen Gaza en de Westelijke Jordaanoever gerechtvaardigd met veiligheidsoverwegingen, hoewel er in veel gevallen geen sprake lijkt te zijn van een veiligheidsrisico.'

Hoe ziet Gisja het Israelisch beleid tegenover Gaza?

'We zien het als collectief straffen, waarbij Gazaanse burgers in hun basisbehoeften worden aangetast, en dat vinden we strijdig met de verantwoordelijkheden die Israel heeft als de facto bezetter van het gebied, hoewel Israel niet meer fysiek aanwezig is in de Gazastrook. Er is bijvoorbeeld een lange lijst van goederen die niet mogen worden ingevoerd in de Gazastrook. Deze lijst verandert voortdurend en leidt er toe dat bijvoorbeeld dieselolie, ijzer of hout niet of in te kleine hoeveelheden kunnen worden ingevoerd. Maar de lijst beperkt ook de import van

voedselproducten. Zo bleek begin 2009 dat pasta niet mocht worden ingevoerd. Pas na Amerikaanse druk werd dit wel toegelaten. Andere voedselproducten, zoals verschillende soorten fruit en tot recentelijk thee, worden echter aangemerkt als "luxeproduct" en komen daarvoor het gebied niet binnen.'

Wat kan Gisja doen om dit beleid te veranderen?

'Gisja is actief op verschillende vlakken. Het heeft een Palestijnse veldwerker in Gaza en een *call center* in Tel Aviv waar Palestijnen uit Gaza en de Westelijke Jordaanoever naartoe kunnen bellen als zij

'De aanval kan een keerpunt zijn'

Tanja Hary toont zich geschokt over de aanval van de Israelische marine op het hulpkonvooi van Free Gaza, waarbij negen buitenlandse actievoerders om het leven kwamen en tientallen werden gewond. Telefonisch beantwoordt zij kort daarna enkele vragen van Hella Rottenberg.

'Ik was heel verbaasd over deze gewelddadige interventie door Israel. We zijn al dagen in een shocktoestand. Het bewijst hoe sterk de wil van de regering is om de blokkade vol te houden. Een blinde politiek die niet de veiligheid van Israel dient, maar alleen de laatste restjes eer probeert te redden.

De regering wil de blokkade van Gaza koste wat kost volhouden. Netanjahoe zegt dat de blokkade alleen is ingesteld om veiligheidsoverwegingen, om te verhinderen dat er wapens en dergelijke worden ingevoerd. Maar dat klopt niet. Op de lijst met verboden goederen staan ook chocolade en koriander. De regering houdt het normale verkeer van goederen tegen, en zorgt ervoor dat het normale leven, de normale economie wordt verstoord. Dat gaat om voedsel, gezondheidszorg, bouw en energie. Met de blokkade wil Israel Hamas verzwakken.'

Wat was een 'nette' manier geweest om de schepen van Free Gaza op wapens en andere verboden goederen te inspecteren?

'Er komen veel goederen Gaza binnen die over zee worden aangevoerd. Deze worden gecontroleerd in Israelische havens, in Ashdod en in Haifa. Er is een procedure voor, die dagelijks wordt gehanteerd. Overigens vindt Gisja dat het van tweeën één moet zijn: als Israel macht over Gaza wil hebben, dan moet het ook de verantwoordelijkheid voor het leven van de inwoners op zich nemen. Of als Israel

Gaza niet bezet, zoals het zegt, dan moet het ook de controle over het gebied loslaten.'

Wat doet Gisja na de aanval op het hulpkonvooi?

'We geven informatie aan media en in gesprekken met diplomaten. We hebben een beroep gedaan op de wet openbaarheid van bestuur om de lijst met verboden goederen vrij te geven. En we hebben een brief geschreven aan Netanjahoe, waarin we hem vragen zijn woord gestand te doen. Hij verklaarde op 31 mei dat "alle goederen, alle humanitaire hulp Gaza binnen mag" en dat Israel met de blokkade alleen wapens wil tegenhouden.'

Kan er uit deze crisis iets goeds komen, een opheffing van de blokkade?

'Ja, ik denk van wel. Ik hoop dat deze tragedie gelegenheid biedt om vooruitgang te boeken en een verandering van de opstelling van Israel teweeg te brengen. Vandaag schreef Ha'aretz dat de blokkade was mislukt. Een hoofd van de Mossad zei dat de Israelische acties de goede relaties van Israel in gevaar brengen. Israel hecht waarde aan de mening van zijn bondgenoten, van Europa, Turkije en Amerika. Het kan een keerpunt worden.

Ja, dat klopt, de publieke opinie lijkt nu helemaal achter het leger en de regering te staan. Het is een veelkoppig monster. Maar in feite is de publieke opinie genuanceerder dan je zou denken. Wij hebben twee jaar geleden een opinieonderzoek gedaan over de blokkade. De meerderheid vond dat deze niet effectief was: niet om Hamas te verzwakken en ook niet om Gilad Sjalit te bevrijden. Hoewel de mensen dat erkenden, zagen ze ook geen alternatief, ze konden dat niet noemen.'

En dus?

'Ik hoop echt dat de blokkade binnenkort wordt opgeheven.'

worden geconfronteerd met obstructies in hun vrijheid van beweging. Dit kunnen bijvoorbeeld studenten zijn uit Gaza die op de Westelijke Jordaanoever willen studeren en daar geen toestemming voor krijgen. Het kan ook gaan om zakenlieden die last hebben van de restricties op import en export of familieleden die van elkaar gescheiden zijn. Gisja probeert voor hen te bemiddelen bij het Israelisch leger, dat hierover gaat. Indien het leger niet toegeeft kan ervoor worden gekozen de zaak voor de rechtbank te brengen. Ook worden leden van de Knesset, het Israelische parlement, aangeschreven om druk uit te oefenen en worden de media ingelicht. Soms helpt dat en gaat het leger overstag. Soms belandt je in de rechtszaal. Gisja probeert niet alleen op individueel niveau te helpen, maar ook meer algemeen het beleid van Israel in kaart te brengen en hier ruchtbaarheid aan te geven. Hiervoor werken wij samen met andere Israelische mensenrechtenorganisaties zoals *Physicians for Human Rights - Israel* en *Hamoked*, maar ook met verschillende internationale organisaties.’

Wat heeft Gisja tot nu toe weten te bereiken?

‘Ik denk dat wij duidelijk het Israelisch beleid van restricties op de Palestijnse vrijheid van beweging naar buiten hebben gebracht in de afgelopen jaren. Daarbij zijn ook verschillende successen geboekt. Een voorbeeld zijn de Fullbright-studenten uit Gaza, studenten die een Fullbright-studiebeurs hadden gekregen om in de Verenigde Staten te gaan studeren, maar van Israel niet naar de VS mochten reizen. Gisja heeft hier toen aandacht voor gevraagd, wat onder meer werd opgepikt door de *New York Times*. Hierop heeft de toenmalige Amerikaans Minister van Buitenlandse Zaken, Condoleezza Rice, druk uitgeoefend op Israel om dit beleid te veranderen, wat toen ook is gebeurd. Inmiddels is het mogelijk voor Gazaanse studenten met een studiebeurs om naar een land dat bevriend is met Israel te reizen. Hierbij moeten zij echter wel begeleid worden door diplomaten uit het desbetreffende land, wat een enorme druk legt op ambassades, ook op die van Nederland, en soms ook de veiligheid van deze diplomaten in gevaar brengt. Gisja heeft ook met succes aandacht kunnen vragen voor Berlanty

Azzam, een Palestijns-christelijke studente uit Gaza die sinds 2005 in Bethlehem op de universiteit studeerde maar die eind 2009 door het Israelisch leger werd gedeporteerd naar Gaza omdat ze “illegaal” op de Westelijke Jordaanoever verbleef. Hoewel Berlanty Azzam nog altijd in de Gazastrook zit was er veel aandacht voor haar arrestatie en voor het achterliggende Israelisch beleid.’

Ik kan me voorstellen dat het Israelisch leger niet blij is met jullie werk.

‘We krijgen zeker veel kritiek te verduren, ook uit de maatschappij als geheel en zeker sinds de Gaza-oorlog ook van politieke zijde. Dit is iets waar ook andere Israelische mensenrechtenorganisaties de afgelopen maanden steeds meer mee worden geconfronteerd. Het Goldstone-rapport heeft hierbij als katalysator gewerkt: er brak een storm van kritiek los toen bekend werd dat Israelische mensenrechtenorganisaties gedeeltelijk hadden meegewerkt aan dit VN-rapport. Sindsdien zien we een toenemende druk op ons werk, zowel door particuliere organisaties als *Im Tirtzoe* als vanuit de regering. In de Knesset liggen inmiddels voorstellen klaar die verstrekkende negatieve consequenties voor ons zullen hebben.’

Wat houden deze voorstellen in?

‘Eén voorstel dat nu in de Knesset wordt besproken richt zich er specifiek op organisaties die (gedeeltelijk) financieel worden ondersteund door buitenlandse regeringen, iets wat geldt voor de meeste Israelische mensenrechtenorganisaties waaronder Gisja, de belastingvrije status te ontnemen. De achterliggende redenering hierbij is dat organisaties die op deze manier financieel ondersteund worden “buitenlandse politieke activisten” zijn die moeten worden geregistreerd als politieke organisaties, waardoor hun belastingvrije non-profit status verloren gaat. Mocht dit beleid worden doorgevoerd, dan kan dit de doodsteek betekenen voor verschillende mensenrechtenorganisaties die voor een groot deel afhankelijk zijn van de steun van buitenlandse regeringen. Veel regeringen zullen immers geen fondsen geven aan organisaties die een deel daarvan moeten afstaan aan de Israelische staat.’

Maar hiermee worden ook organisaties getroffen die campagne tegen jullie voeren, zoals Im Tirtzoe?

‘Nee, want deze organisaties worden vaak vooral particulier ondersteund. Het wetsvoorstel dat er nu ligt richt zich niet op organisaties die op deze manier hun fondsen verwerven. Je moet bedenken dat dit voorstel verstrekkende gevolgen zal hebben: het kan niet alleen een desastreus effect hebben op Israelische mensenrechtenorganisaties, maar ook op vredesgroepen en zelfs op sociaal-culturele organisaties die financieel worden ondersteund door buitenlandse regeringen. Daarom is Gisja binnen een coalitie van andere mensenrechtenorganisaties druk bezig om deze wetgeving tegen te gaan door te wijzen op het ondemocratische karakter van deze wetgeving. Vrijheid van meningsuiting, zelfs als de regering het er niet mee eens is, is een democratisch grondbeginsel, en wordt door dit voorgestelde beleid drastisch ingeperkt. Dit proberen wij dan ook duidelijk te maken aan de regering en de Knesset.’

Heeft deze potentieel nieuwe wetgeving gevolgen voor de donateurs van SIVMO?

‘Het voorstel dat nu besproken wordt in de Knesset richt zich alleen op de financiële ondersteuning door buitenlandse regeringen. Zolang SIVMO alleen maar uit particuliere bronnen fondsen werft is er niets aan de hand. Mocht de voorgestelde wetgeving goedgekeurd worden door de Knesset - en die kans is groot -, dan hebben we juist de steun van particuliere fondsen als SIVMO extra hard nodig, mochten buitenlandse regeringen dan besluiten geen financiële ondersteuning meer te bieden. Jullie kunnen daarmee een sleutelrol vervullen in het voortbestaan van vele groepen in de Israelische mensenrechten-gemeenschap en binnen de Israelische vredes-beweging.’

Zie voor meer informatie over Gisja www.gisha.org.